

Ольга Віталіївна **БОЛЬШАКОВА**

к.філос.н., викладач, заступник директора, Фаховий коледж вимірювань Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку (Одеса)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6415-9964>

e-mail: z0634280810@gmail.com

Олена Вікторівна **ЗАКАЛЕНКО**

к.ю.н., доцент, Національний університет "Одеська юридична академія"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1287-8203>

e-mail: zakalenko.olena@gmail.com

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ПРАВА НА ЗАДОВОЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПОЗОВУ

Статтю присвячено дослідженню методологічних аспектів правової природи права на задоволення адміністративного позову. Методологічним підґрунтям статті переважно стала концепція холізму, що дає змогу не поділяти систему на складники, а сприймати в усій її різноманітності та складності. Під правом на задоволення адміністративного позову розуміється право позивача вимагати в адміністративному суду прийняття позитивного для себе судового рішення у суті позовних вимог за умови обґрунтованості підстав адміністративного позову за отримання норм матеріального права та строку звернення до суду або поважності причин його пропуску.

Ключові слова: адміністративне судочинство, адміністративний позов, звернення до суду, матеріально-правова вимога, право на позов, право на задоволення адміністративного позову, позовне провадження, підстави права на задоволення адміністративного позову, холізм, діалектика

ВСТУП

На сьогодні розвиток української правової системи та державності пронизано ідеєю поваги до людини та її прав, що впливає зі ст. 3 Конституції України, відповідно до якої людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку визнано найвищою соціальною цінністю; встановлено, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, держава відповідає перед людиною за свою діяльність, утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [7]. На користь означеної тези свідчить запровадження позовної форми в адміністративному судочинстві, що забезпечило застосування переваг класичного змагального процесу у вирішенні публічно-правових спорів. Водночас з метою належного захисту прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб, які не є суб'єктами владних повноважень, законодавець закріпив окремі правові механізми, спрямовані на адаптацію позовної форми провадження до специфіки публічно-правового спору.

Адміністративний позов, виконуючи функцію правозахисного інструменту, що забезпечує ініціювання судового захисту прав, свобод та інтересів громадян від неправомірних рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, застосовується і як засіб реалізації владних повноважень суб'єктів у сфері публічно-правових відносин, що опосередковуються відповідним рішенням адміністративних судів. У таких умовах адміністративний позов взагалі та право на задоволення адміністративного позову, зокрема, є базовими та фундаментальними інститутами адміністративного судочинства, що виконують функцію правозахисного інструменту, що забезпечують судовий захист прав, свобод та законних інтересів громадян.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Дослідженням окремих проблемних питань, пов'язаних саме з інститутом позову в адміністративному судочинстві, займалися такі вчені як Ю. Битяк, М. Гаращук, В. Гродеєв, Б. Гудз, А. Комзюк, О. Константий, О. Крупчан, Р. Куйбіда, Р. Мельник, О. Пасенюк, Ю. Педько, П. Рабінович, В. Стефанюк, В. Тимошук, Ю. Тихомиров, Н. Янюк та ін. Водночас належного теоретичного опрацювання не отримали питання змістовно-правової характеристики права на адміністративний позов взагалі, та права на задоволення адміністративного позову, зокрема, які мають як практичне, так і теоретичне значення.

Категорія «право на задоволення позову» на відміну від розуміння права на позов теоретично розроблено явно недостатньо, що певною мірою пояснюється різним підходами до розуміння позову та недооцінкою окремими процесуалістами цієї категорії. Передусім слід звернути увагу на низку загальнотеоретичних напрацювань з цієї проблеми, хоча вони і стосуються лише окремих аспектів права на задоволення позову, але ці напрацювання може бути застосовано як методологічне підґрунтя для дослідження та визначення особливостей права на задоволення позову в адміністративному процесі.

У процесі дослідження права на задоволення адміністративного позову застосовано різні наукові методи для повноцінного та всебічного аналізу та розв'язання означеної проблематики. Зокрема, застосовано такі методи дослідження: діалектичний підхід, теоретичний науковий метод, емпіричний науковий метод, системний метод, структурно-функціональний і формально-логічний метод. Теоретичний науковий метод застосовано у розгляді різнобічних поглядів на визначень категорій «право на позов», «право на задоволення позову». Цей метод дав можливість проаналізу-

вати різні підходи до тлумачення вищезазначених понять для визначення сутності права на задоволення позову у сучасному судочинстві. Емпіричний науковий метод надав можливість структуровано розглянути тему проблемного питання за допомогою збору інформації з визначення сутності та розуміння права на задоволення позову та впливу факторів, наявних у суспільстві, на виникнення публічно-правових спорів. За допомогою структурно-функціонального методу чітко визначено, які саме структурні елементи були наявні під час дослідження. Формально-логічний метод і метод аналізу застосовано як прийом мислення, що дає змогу вивчити будову зв'язку впливу трансформаційних процесів у державі на зміну правової природи права на позову у сучасних умовах, його мети та завдань.

Крім того, виходячи з того, що це дослідження має діалектичне підґрунтя, недостатньо було б констатувати сам факт наявності права на задоволення позову як структурного елементу права на позов. Застосовуючи концепцію холізму, досліджено право на задоволення позову у взаємозв'язку з категоріями «позов», «право на позов» «право на пред'явлення позову». У найбільш широкому сенсі холізм є позицією в питанні співвідношення частки та цілого, відповідно до якої ціле має якісний пріоритет відносно частки. Онтологічний принцип холізму наголошує, що ціле завжди є чимось більшим, ніж сума його частин. Але у контексті нашого дослідження нас цікавило застосування холістичного принципу в гносеології: пізнання цілого повинне передувати пізнанню його частин. Найбільш наочно сенс холістичної парадигми можна передати в протиставленні її традиційній аналітичній логіці. Традиційне мислення, як наукове, так і у сфері прийняття рішень, ґрунтується на аналітичному підході, коли більш складна система поділяється на підсистеми та елементи відповідно до холістичної концепції, необхідно не поділяти систему на складники, а сприймати в усій її різноманітності та складності.

МЕТА статті полягає в тому, щоб на основі філософії права, теорії адміністративного права і процесу, норм законодавства та позицій вчених-адміністративістів здійснити подальший науковий розвиток категорій «адміністративний позов», «право на позов», «право на задоволення позову», їх взаємовплив, зв'язок та кореляцію між позовом та правом на задоволення позову у адміністративному судочинстві.

РЕЗУЛЬТАТИ

Позов, будучи універсальним засобом захисту будь-якого порушеного чи оспорюваного права, є унікальним інститутом судочинства та фундаментальною категорією української правової науки. Варто зазначити, що характеристика правової природи адміністративного позову має ґрунтуватися на його дуалістичному розумінні, що означає поєднання матеріально-правових і процесуальних ознак в його визначенні. Матеріально-правовий аспект адміністративного позову охоплює вимогу позивача до відповідача, яка виникає у зв'язку з матеріально-правовими відносинами між позивачем – фізичною чи юридичною особою і суб'єктом публічно-владних повноважень стосовно здійснення останнім публічного управління. Процесуальний аспект адміністративного позову, зі свого боку,

стосується винятково вимоги, що подається позивачем до адміністративного суду [9, с. 151].

У цьому дослідженні нами застосовано авторське визначення правової категорії «адміністративний позов»: звернена через адміністративний суд матеріально-правова вимога позивача до відповідача стосовно захисту прав, свобод, інтересів чи реалізації повноважень у сфері публічних відносин шляхом вирішення публічно-правового спору на засадах рівності, диспозитивності та змагальності сторін.

Зі свого боку, право на задоволення адміністративного позову – це право на адміністративний позов у матеріальному сенсі, тобто право на одержання захисту, право на позитивний хід процесу, право на отримання постанови суду про задоволення позову.

Проблема права на задоволення позову є дискусійною. Думки науковців розбігаються насамперед з питання про самостійність такого права, про його співвідношення з правом на пред'явлення позову. Якщо систематизувати наявні погляди, то варто зазначити, що правом на позов у процесуальному сенсі прийнято вважати право порушити та підтримувати судовий розгляд певного конкретного матеріально-правового спору в суді з метою його вирішення. Таке право зовсім не пов'язане з початком, перебігом та ходом позовної давності, право на звернення до суду не може обмежуватися строком. Пред'явлення позову до початку перебігу позовної давності чи після її закінчення не впливає на можливість звернення до суду. Звісно, для позивача можуть настати різні за змістом негативні наслідки пред'явлення позову поза межами строку давності: коли на момент пред'явлення позову цей строк ще не почався суд має відмовити в задоволенні позову за безпідставністю, тоді як за пропуском давності суд може відмовити у позові саме з цієї причини. Проте вказані обставини в жодному разі не позбавляють особу права на звернення до суду.

Інша річ – матеріальне право на позов. Під правом на позов у матеріальному сенсі треба розуміти можливість звернення до суду з метою застосування до відповідача примусових заходів. Тобто у такому контексті це фактично право на судовий захист, і саме це право, а не можливість звернення до суду, може припинитися у разі непред'явлення позову протягом встановленого строку давності. Зміст звернення суб'єкта, матеріальні права якого порушені неналежним виконанням обов'язку боржником, становлять певні вимоги до застосування до останнього примусових заходів, які мають забезпечити виконання обов'язку та його відповідальність. Але особа може скористатися можливістю захисту суб'єктивного права лише в межах нормативно визначеного строку давності, після закінчення якого зазвичай позовна забезпеченість вимог припиняється. Законодавство практично всіх країн містить встановлений строк, в межах якого може бути здійснений вказаний судовий захист порушеного права. Як матеріально-правове явище він кваліфікується і згідно з положеннями вітчизняного законодавства (які узгоджуються з правилами переважної більшості країн т.зв. континентальної системи права). Цей строк не є процесуальним, оскільки не впливає на перебіг судового розгляду стосовно спірних відносин у разі його початку, і саме тому питання його застосування вирі-

шуються відповідно до законодавства, яке діяло на час порушення права, а не на момент розгляду спору [2, с. 464]. За усталеною традицією зазначений строк має назву позовної давності і визначає період існування матеріального права на позов у разі порушення цивільного права.

Тут варто згадати доктрину *locusstandi*, що є широко відомою у правових системах країн членів ЄС, а також у США, Канаді, Південно-Африканської Республіки, Індії та інших країнах. Термін *locusstandi* має латинське походження та перекладається як право предстати перед судом, право на позов, право на ініціювання судового процесу [11, с. 538]. Латинський вираз «*locusstandi*» складається зі слів «*loci*», що означає «місце», та «*standi*», що означає «право на вирішення справи». Так, «*locusstandi*» визначає право ініціювати справу у суді або мати юридичну компетенцію це зробити [14, с. 2].

Нині у науковій думці немає єдності в розумінні того, чим є *locusstandi* в українській правовій системі. Так, Я.О. Берназюк розглядає термін *locusstandi* як юридичний термін, який вказує, що особа має право ініціювати або брати участь у судовому розгляді, додаючи, що зазвичай вона вимагає від особи, щоб та мала достатній інтерес у предметі розгляду, хоча сфера застосування цієї вимоги може залежати від юрисдикції і типу позову [1]. На думку О.В. Константого, конструкції *locusstandi* відповідає право на захист в адміністративних судах України [6, с. 154]. Зі свого боку, В.М. Бевзенко та М.І. Смокович, надають поняття права адміністративно-правової вимоги, до якої у дужках як альтернативу зазначають – право на позов [13, с. 309].

Зазначимо, що у національному правозастосуванні, у сфері адміністративного судочинства термін *locusstandi* вперше згадано у Постанові Верховного Суду від 11.09.2023 у справі № 320/258/19, в якій Верховний Суд зробив висновок, що право ініціювати у суді справу (*locusstandi*) про визнання протиправним та не чинним рішення суб'єкта владних повноважень, яке володіє ознаками нормативно-правового акта ґрунтується фактично на зазначеному статусі оскаржуваного акта. Відмова у доступі до суду особи у такій категорії спорів може призвести до ситуації, за якої рішення суб'єктів владних повноважень, що володіє ознаками нормативно-правового акта, буде залишатися поза межами судового контролю [12].

Ми вважаємо, що право на пред'явлення адміністративного позову є правом на звернення до адміністративного суду за захистом, право на порушення діяльності адміністративного суду стосовно здійснення правосуддя в адміністративній справі стосовно захисту, прав, свобод, інтересів та реалізації повноважень у сфері публічно-правових відносин. Виникнення права на пред'явлення адміністративного позову пов'язано з наявністю низки обставин процесуального характеру, які позначаються як передумови такого права. Наявність самих лише передумов права на пред'явлення адміністративного позову (тобто сама наявність в особі такого права) не є достатньою для виникнення судочинства у конкретній адміністративній справі. Це пов'язано з тим, що реалізація права на пред'явлення адміністративного позову пов'язана з дотриманням низки

визначених законом умов, тобто з наявністю певних обставин процесуального характеру, з якими пов'язується належна реалізація права на пред'явлення адміністративного позову, які позначаються як умови реалізації цього права.

Учасники полеміки стосовно співвідношення права на пред'явлення позову і права на його задоволення розходяться у міркуваннях не тільки про єдине поняття права на позов, але й про природу права на задоволення позову. Зокрема, досліджуючи правову природу права на задоволення позову, слід зазначити, що серед правників немає єдиної думки стосовно як самого поняття «право на задоволення позову», так і його передумов та умов.

Д.А. Лученко зазначає про необхідність об'єднання права на пред'явлення позову і права на задоволення заявленої вимоги про захист в єдине розуміння категорії право на судовий захист, аргументуючи це тим, що під час порушення та розгляду справи застосовуються процесуальні норми, а під час винесення рішення у суті правового спору застосовується матеріальний закон [8, с. 90].

Крім того, можна зустріти думку, що право на задоволення адміністративного позову, як і право на адміністративний позов, є складною правовою категорією, яка поєднує як матеріально-правовий, так і процесуально-правовий елементи. Це пояснюють тим, що реалізація цього права проходить у своєму розвитку дві стадії: 1) позапроцесуальну, на якій формується матеріально-правова основа для задоволення майбутньої вимоги про захист (передумови права на задоволення позову); 2) процесуальну, яка передбачає умови реалізації права на задоволення позову.

Отже, розглянувши підходи вчених-процесуалістів до правової природи права на задоволення позову, слід зазначити, що підставою для виникнення права на задоволення позову є наявність як матеріального закону, так і відповідних юридичних фактів, тобто підставою права на задоволення позову є правова і фактична обґрунтованість позову. Остання полягає в доказаності підстави позову. Аналіз такої підстави реалізації права на задоволення позову як доказаності правової і фактичної обґрунтованості позову є неможливим без введення й застосування категорії права на позов, оскільки доказувати можна лише у процесі, який виник у результаті реалізації зацікавленою особою права на пред'явлення позову.

На підставі вищевказаного та в контексті адміністративного судочинства особливого значення набувають поняття, правова природа та структура права на задоволення адміністративного позову. Адже мотивацією права на судовий захист і права на звернення до адміністративного суду є задоволення адміністративного позову позивача.

Для реалізації права на задоволення адміністративного позову недостатньо лише пред'явлення адміністративного позову. Позов має бути обґрунтований у передбаченому законом порядку фактичними даними. Позовні мають також базуватися на нормах матеріального права. Крім того, права, свободи та інтереси можуть отримати захист з боку суду або дозвіл на реалізацію певних повноважень може бути отримано лише у межах строків звернення до адміністративного суду, а в разі пропущення таких строків – за наявності по-

важних причин їх пропуску. Тому підставами права на задоволення адміністративного позову є: 1) наявність права на пред'явлення адміністративного позову; 2) дотримання строку звернення до адміністративного суду або поважність причин його пропуску; 3) доказаність підстав адміністративного позову.

Право на задоволення позову може бути реалізовано за умови дотримання встановленого законом строку звернення до суду. Під строком у праві зазвичай розуміють визначений законом, договором період часу, встановлений для здійснення відповідних дій, реалізації прав або виконання зобов'язань, з настанням чи закінченням якого пов'язується певна дія або подія, що має юридичне значення. Так, строки є юридичними фактами (подіями), які можуть викликати виникнення, зміну або припинення правових відносин. Основна роль юридичних фактів полягає у тому, що вони є тими важелями, які приводять у дію норми права, забезпечуючи перехід від загальної моделі прав та обов'язків, передбаченої правовою нормою, до конкретної поведінки тих чи інших суб'єктів, результатом якої є виникнення правовідносин [4, с. 194].

Відповідно до ст. 99 Кодексу адміністративного судочинства (КАС) України встановлює шестимісячний строк для звернення до адміністративного суду за захистом прав, свобод та інтересів особи незалежно від характеру порушення, що стало підставою для такого звернення. Водночас КАС України допускає можливість встановлення ним або іншими законами інших строків для звернення. Зазначений строк, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня, коли особа дізналася про порушення своїх прав, свобод чи інтересів. Так, зазначена стаття поділяє строки звернення з адміністративним позовом на два види: 1) загальний – шість місяців з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів. Водночас моменти «дізналася» і «повинна була дізнатися» зазвичай збігаються, але не обов'язково. Отже, у визначенні початку перетікання строку передусім до уваги береться момент, коли особа фактично дізналася про наявність відповідного порушення або ж мала реальну можливість дізнатися про наявність порушення раніше; 2) спеціальний, який є більш коротким за загальний шестимісячний строк звернення й обумовлений специфікою відповідних відносин, в яких визначеності (стабільності) необхідно досягти якнайшвидше.

Спеціальні строки звернення до адміністративного суду встановлено також іншими законами України. Так, наприклад, Кодексом України про адміністративні правопорушення (КУпАП) у ст. 289 передбачено, що оскаржити постанову у справі про адміністративне правопорушення можна протягом десяти днів з дня винесення постанови. Зокрема, у ст. 289 КУпАП закріплено, що скаргу на постанову по справі про адміністративне правопорушення може бути подано протягом десяти днів з дня винесення постанови [5].

У разі недотримання строку звернення до адміністративного суду, за відсутності поважних причин їх пропуску адміністративний суд немає права розглянути справу у суті (з ухваленням постанови суду), зобов'язаний залишити позовну заяву без розгляду п. 9 ч. 1 ст. 155 КАС України.

Доказовість підстав адміністративного позову, що безпосередньо пов'язана з доказами, оцінкою доказів і доказуванням.

Відповідно до ст. 138 КАС України зазначається, що предметом доказування в адміністративному судочинстві є обставини, якими обґрунтовуються позовні вимоги чи заперечення або які мають інше значення для вирішення справи (причини пропуску строку для звернення до суду тощо) та які належить встановити під час ухвалення судового рішення у справі. Специфікою предмета доказування в адміністративному судочинстві є обставини прийняття (неприйняття) відповідних рішень суб'єктами владних повноважень, здійснення дій чи прояву бездіяльності у випадках, що торкаються суб'єктивних прав та обов'язків позивачів. Коло обставин, які повинен встановити суд у розгляді кожної конкретної справи визначається КАС України. Такі обставини є дуже різноманітними та мають певну специфіку, що обумовлюється цілями та завданнями адміністративного процесу, участь у їх встановленні бере широке коло суб'єктів, які беруть участь у справі [10, с. 322]. Як відомо, ст. 47 КАС України визначає склад таких осіб, серед яких особливе місце належить сторонам та суду.

Ст. 71 КАС України розкриває зміст обов'язків сторін стосовно доведення до суду тих обставин, на яких ґрунтуються їх вимоги та заперечення. Особливістю доказування у цьому виді юридичного процесу є те, що в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок стосовно доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову. І взагалі він повинен подати суду всі наявні у нього документи та матеріали, які можуть бути використані як докази у справі. У разі невиконання цього обов'язку суд витребує названі документи та матеріали.

Норма ч. 2 ст. 71 КАС України часто застосовується у судовій практиці, так в листі № 1936/11/13-11 від 01.11.2011 р. Вищого адміністративного суду України (ВАСУ) висловлює позицію, що, виходячи зі змісту ч. 2 ст. 71 КАС України, саме на податкові органи покладається обов'язок надати достатні докази на обґрунтування висновків про порушення платником податків норм податкового законодавства [3]. Однак ВАСУ рекомендує, що адміністративним судам варто застосовувати принцип офіційного з'ясування всіх обставин справи і вжити заходів, які необхідні для з'ясування всіх обставин у справі, зокрема стосовно виявлення та витребування доказів з власної ініціативи.

Для реалізації права на задоволення адміністративного позову є необхідною наявність правової обґрунтованості адміністративного позову. Обґрунтованість адміністративного позову як вимоги про захист права, свобод, інтересів чи реалізації повноважень у сферу публічно-правових відносин визначається не будь-якими фактами, а лише тими, які мають юридичне значення для правильного вирішення його судом. Пред'являючи адміністративний позов, позивач зазначає факти, якими він обґрунтовує свої позовні вимоги. Тільки за наявності обґрунтованості позовних вимог як з юридичного, так і з фактичного погляду, адміністративний позов позивача може бути задово-

лено. Позивач повинен довести факти, які відображають його суб'єктивне судження про публічно-правовий спір, але ці судження повинні підтвердити правовий характер вимоги, що передбачений нормою матеріального права. Тому однією з підстав за допомогою якої реалізується право на задоволення адміністративного позову є саме обґрунтованість позову юридичними фактами, у більшості випадків вони містяться в гіпотезі правової норми та зазвичай їх декілька, тобто присутній фактичний склад. Тобто така підстава права на задоволення адміністративного позову визначаються нормами матеріального закону та встановлюються судом у розгляді конкретної адміністративної справи у суті.

ВИСНОВКИ

Отже, під правом на задоволення адміністративного позову розуміється право позивача вимагати в адміністративного суду прийняття позитивного для себе судового рішення по суті позовних вимог за умови обґрунтованості підстав адміністративного позову у дотриманні норм матеріального права та строку звернення до суду або поважності причин його пропуску. Так, підставами, необхідними для реалізації права на задоволення адміністративного позову, є: 1) наявність права на пред'явлення адміністративного позову; 2) дотримання строку звернення до адміністративного суду або поважності причин його пропуску; 3) доказаність підстав адміністративного позову; 4) правова обґрунтованість адміністративного позову.

Список використаних джерел

1. Берназюк Я.О. Вирішення адміністративних спорів між суб'єктами владних повноважень. Верховний Суд. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Spori_SVP_prezent.pdf
2. Гуїван П.Д. Право на позов: матеріальні і процесуальні аспекти. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-3058/>
3. Інформаційний лист Вишого адміністративного суду України від 01.11.2011 р. №1936/11/13-11. URL: http://www.vasu.gov.ua/ua/generalization_court_practice.html?_m=publications&_t=cat&id=106
4. Каргузова І.О. Поняття, види та наслідки пропуску строку звернення до адміністративного суду. *Юридичний вісник*. 2014. № 1. С. 190-197.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. Дод. до № 51. Ст. 1122.
6. Константий О.В. Право на захист в адміністративному судочинстві України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 9. С. 154–157. URL: <https://doi.org/10.32782/25240374/2021-9/37>
7. Конституція України від 28.06.1996 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
8. Лученко Д.А. Адміністративний позов як процесуальна форма захисту прав фізичних і юридичних осіб в адміністративному судочинстві. *Вісник Національної академії правових наук України: зб. наук. праць*. 2013. № 4 (75). С. 88-96.
9. Лученко Д.А. Правова природа позову в адміністративному судочинстві. *Право України*. 2019. № 4. С. 148-158
10. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права / за заг. ред. Р.О. Куйбіди, В.І. Шишкіна. Київ, 2016. 543 с.
11. Підлужний В.М. Доктрина locus standi: виникнення та еволюція в адміністративному праві. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. 2023. Вип. 80. Ч. 1. С. 537-545.
12. Постанова Верховного Суду від 11.09.2023 р. у справі № 320/258/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113405944>
13. Смокович М.І., Бевзенко В.М. Адміністративний процес України: теорія, практика. Київ, 2020. 1346 с.
14. Impact of liberalisation of locus standi on social justice in international human rights: analytical study / S. Mishra et al. *International journal for multidisciplinary research*. 2023. Vol. 5, no. 4.

References

1. Bernaziuk Ya.O. Resolution of administrative disputes between subjects of authority. Supreme Court. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Spori_SVP_prezent.pdf (in Ukrainian).
2. Huiivan P.D. The right to sue: material and procedural aspects. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-3058/> (in Ukrainian).
3. Information letter of the Higher Administrative Court of Ukraine dated November 1, 2011 No. 1936/11/13-11. URL: http://www.vasu.gov.ua/ua/generalization_court_practice.html?_m=publications&_t=cat&id=106 (in Ukrainian).
4. Kartuzova I.O. The concept, types and consequences of missing the deadlines for appeal to the administrative court. *Legal Bulletin*. 2014. No. 1. pp. 190-197. (in Ukrainian).
5. Code of Ukraine on Administrative Offenses dated 07.12.1984 No. 8073-X. *Information of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR*. 1984. Add. to No. 51. Art. 1122. (in Ukrainian).
6. Konstantyi O.V. The right to protection in the administrative proceedings of Ukraine. *Legal scientific electronic journal*. 2021. No. 9. pp. 154–157. URL: <https://doi.org/10.32782/25240374/2021-9/37> (in Ukrainian).
7. Constitution of Ukraine dated 28.06.1996 254k/96-VR. *News of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 1996. No. 30. Art. 141. (in Ukrainian).
8. Luchenko D.A. Administrative lawsuit as a procedural form of protection of the rights of individuals and legal entities in administrative proceedings. *Bulletin of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine: coll. of science works*. 2013. No. 4 (75). pp. 88-96. (in Ukrainian).
9. Luchenko D.A. The legal nature of the claim in administrative proceedings. *Law of Ukraine*. 2019. No. 4. pp. 148-158. (in Ukrainian).
10. Basics of administrative proceedings and administrative law / ed. R.O. Kuibida, V.I. Shyshkin. Kyiv, 2016. 543 p. (in Ukrainian).
11. Pidluzhnyi V.M. Doctrine of locus standi: emergence and evolution in administrative law. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. The Law series*. 2023. Issue 80. Part 1. pp. 537-545. (in Ukrainian).
12. Resolution of the Supreme Court dated September 11, 2023 in case No. 320/258/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113405944> (in Ukrainian).
13. Smokovych M.I., Bevenko V.M. Administrative process of Ukraine: theory, practice. Kyiv, 2020. 1346 p.14. (in Ukrainian).
14. Impact of liberalisation of locus standi on social justice in international human rights: analytical study / S. Mishra et al. *International journal for multidisciplinary research*. 2023. Vol. 5, no. 4.

Olha BOLSHAKOVA

PhD in Philosophy, lecturer, head's assistant, Professional College of Measurement of the State University of Intellectual Technologies and Communication

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6415-9964>

e-mail: z0634280810@gmail.com

Olena ZAKALENKO

PhD in Legal Sciences, Associate Professor, National University "Odesa Law Academy"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1287-8203>

e-mail: zakalenko.olena@gmail.com

METHODOLOGICAL ASPECT OF THE LEGAL NATURE OF THE RIGHT TO SATISFACTION OF THE ADMINISTRATIVE CLAIM

An administrative claim in general and the right to satisfy an administrative claim in particular are basic and fundamental institutions of administrative justice, performing the function of a human rights instrument, ensuring judicial protection of the rights, freedoms and legitimate interests of citizens. The concept, legal nature and structure of the right to satisfy an administrative claim acquire special importance. After all, the motivation of the right to judicial protection and the right to appeal to an administrative court is the satisfaction of the plaintiff's administrative claim. In order to exercise the right to satisfy an administrative claim, it is not enough just to present an administrative claim. The claim must be substantiated by factual data in accordance with the procedure prescribed by law. Thus, the grounds necessary for the realization of the right to satisfy an administrative claim are: 1) the existence of the right to present an administrative claim; 2) compliance with the term of appeal to the administrative court or the seriousness of the reasons for its omission; 3) provenance of the grounds of the administrative claim; 4) legal validity of the administrative claim. The right to the satisfaction of an administrative claim is understood as the right of the plaintiff to demand from the administrative court a positive judgment for him on the merits of the claims, provided that the grounds of the administrative claim are well-founded in compliance with the norms of substantive law and the term of appeal to the court or the seriousness of the reasons for its omission.

Keywords: *administrative proceedings, administrative lawsuit, appeal to court, substantive legal claim, right to sue, right to satisfy administrative lawsuit, lawsuit proceedings, grounds of right to satisfy administrative lawsuit, holism, dialectics*